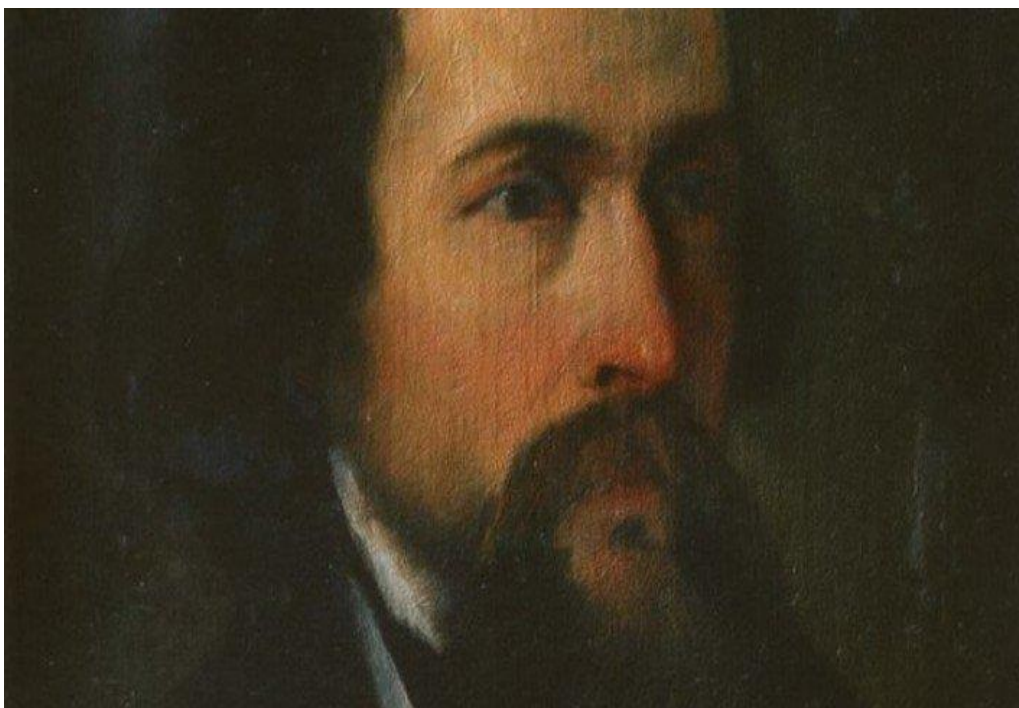

Városunk szülötte Amtmann Prosper János Pál zeneszerző, fuvolaművész.

Zsolnay Vilmos festménye Amtmann Prosperről

A magyar fuvolaművészet történetében Amtmann Prosper János Pál sok tekintetben egyedülálló személyiség, ritka kivételként családjában egyedülként képviselte a fuvolaművészetet egy olyan korban, amikor a fiatal generáció a szülő foglalkozását vitte tovább.

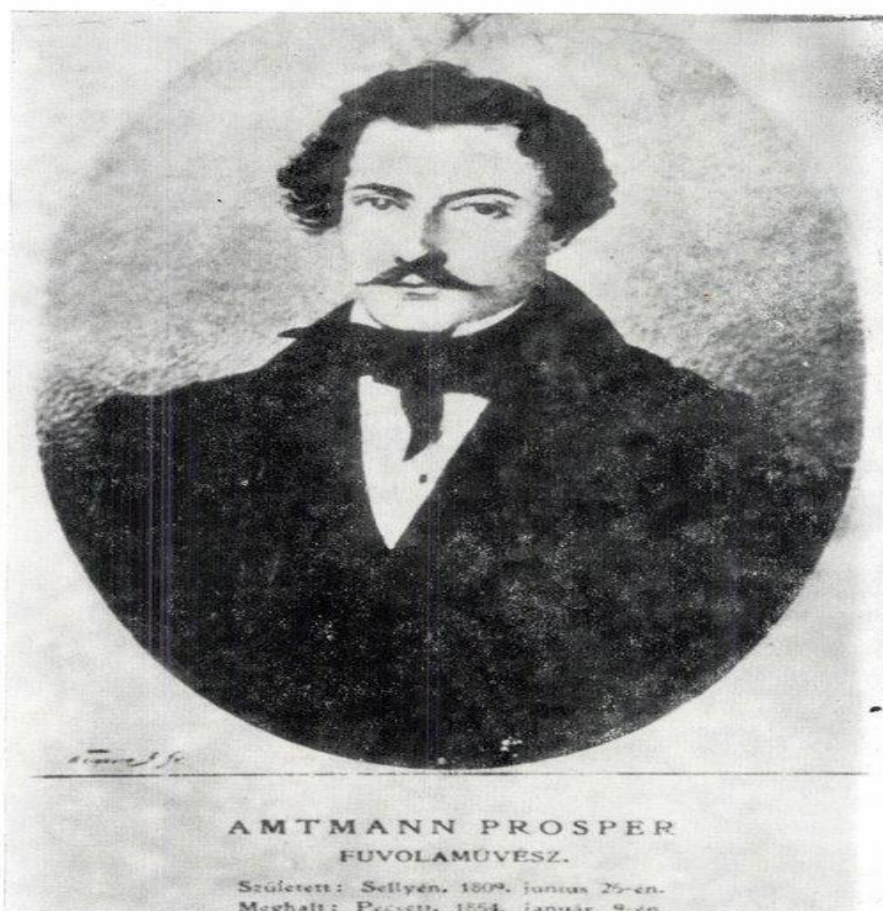
Sellyén született 1809-ben, apja, Amtmann Nepomuk János – gróf Batthyány Baptiszt számvevőjeként dolgozott Rohoncon, anyja Thessy Terézia. A szülők Veszprémben kötöttek házasságot 1802-ben és három gyermekük született, Máté, Anna és a későbbi fuvolaművész, Amtmann Prosper János Pál.

A pécsi zenei élet egyik központja a székesegyház volt, ahol szerződött zenészek, zeneszerzők is működtek, és valószínűleg itt kapta Amtmann első fuvolaleckéit 1821 körül a székesegyház muzsikusától, a fuvolázó Sturm Józseftől (1780–1843), miután 1819 őszén megkezdte tanulmányait a ciszterci rend pécsi gimnáziumában. Amtmann Sturm Józsefnek ajánlotta első, nyomtatásban megjelent művét, 6 Variations pour la Flute címmel.

Apja vonakodott művészi pályára engedni az ifjút, ezért Pestre küldte „bölcészeti tanulmányok” céljából, de Amtmann itt is inkább a fuvolával foglalkozott. A

művészetpártolók szalonjai hamar megnyíltak előtte, de ekkor még nem lépett fel nyilvánosan.

De Amtmann nem marad Pest-Budán, hanem Bécsbe ment, ahol a Karl Schollnál képezte magát és húszévesen már a bécsi Operaház első fuvolása volt. Innentől aktív előadói élete nagy részét külföldön töltötte. De bécsi tanulmányai befejezését követően a művész természetesen hazalátogatott Pécsre, ahol 1832 májusában lépett fel először nyilvánosan. Nem sokkal később, 1835-ben feltűnt a pest-budai koncertéletben is, amikor önálló hangversenyén **Erkel Ferenc kísérté zongorán**, valamint szintén Erkel dirigálhatta a zenekart az általa előadott versenyműben.

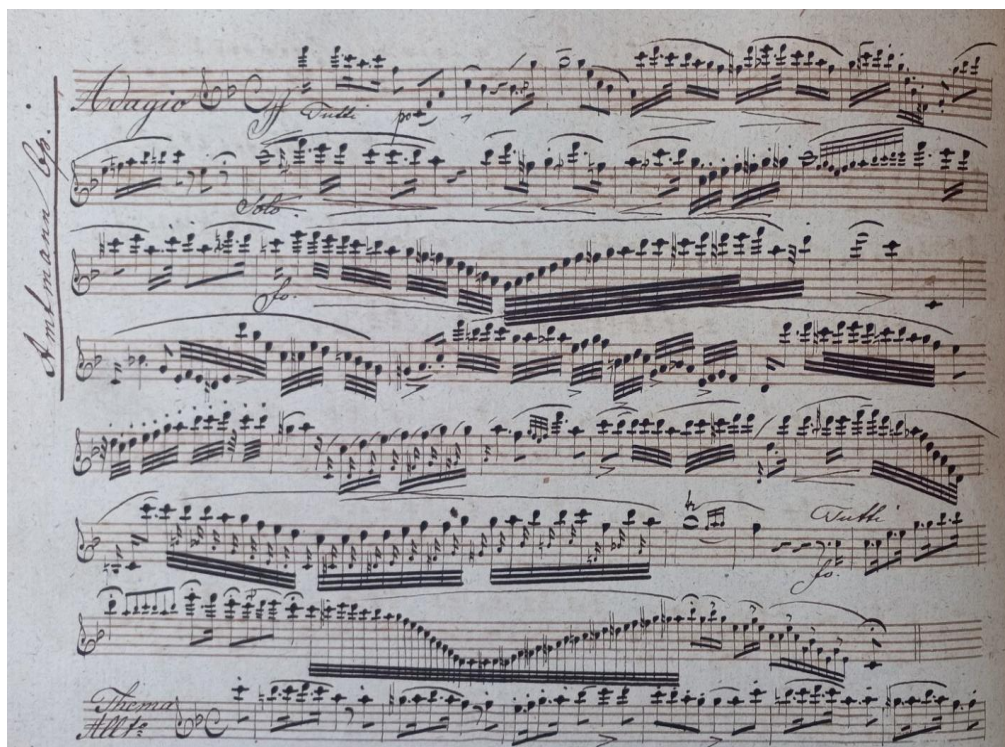
Ismeretlen festő képe a fiatal Amtmann Prosperről. 1913-ban Amtmann lányánál volt Bécsben. Jelenlegi lelőhelye ismeretlen

A fiatal Amtmann Prosper

A hazai debütálást követező néhány évben nem hagyta el a Monarchia területét, fellépett Budán, Győrben, Pesten, Székesfehérváron, Nagyszombaton és Bécsben. 1837-ben azonban külföld felé vette az irányt, amelynek egyik jelentősebb állomása München volt, ahol koncertet adott, és a müncheni filharmónia tiszteletbeli tagjává választották. Amtmann itt kapcsolatba került Theobald Böhm-mel, a 19. századi fuvolamegújítások elsőszámú kulcsfigurájával, a modern fuvola megalkotójával. Máig nem bizonyított egyértelműen, de a fuvolaművész feltehetően egy hangszert is kapott a konstruktortól, amely logikusan még nem

a mai értelemben vett fuvola volt, hanem annak elődje, az 1832-ben szabadalmaztatott modell. A kérdést az dönthetné el egyértelműen, ha előkerülne ez a fuvola.

Amtmann 1837. október 18-án tartotta meg müncheni bemutatkozó hangversenyét, és begyűjtött ajánlólevelekkel további német városok, valamint Svájc érintésével Franciaország felé vette az irányt. Amtmann franciaországi tevékenységének feltérképezése még várat magára, de joggal feltételezhetünk személyes találkozást a francia fuvolások jelesével, a Conservatoire professzorával, Jean-Louis Tulou-val (1786–1865). Böhm mellett a művész neki is művet ajánlott, La Flûte du Berger címmel.

A Theobald Böhmmek ajánlott kompozíció kezdete

Fuvolaművészünk valamikor 1838 elejétől 1839 tavaszáig élt Franciaországban, és ez az időszak biztosan jelentős állomás lehetett a művész pályafutásán. 1839-től Münchenben és más német városokban lépett fel, míg végül **1840 elején hazatért Pécsre**. Ezután ismerkedett meg Mayer Károly színházigazgató lányával, Mayer Karolával, akit Pécsen vett feleségül 1840. október 16-án.

Baranya szülötte Dénes Gizella (1897–1975) író „A Magyar Szimfónia” (1941) című regényében dolgozta fel a fuvolaművész életét, és kalandosan ábrázolja Amtmann életének szerelmi szálait, amely vélhetően az írói fantázia terméke. **Világviszonylatban Amtmann az egyetlen fuvolás, akiről regényt írtak valós életrajzi elemekből építkezve.**

A pár hamarosan Mariborba költözött, ahol Amtmann igazgatta a konzervatóriumot, de koncertezett is a környező városokban. Két év után, 1842-ben Grazba költöztek és itt született egyetlen gyermeke Anna, aki később Bécsben kötött házasságot. Az ő végakaratóból került a fuvolaművész hagyatéka Pécsre.

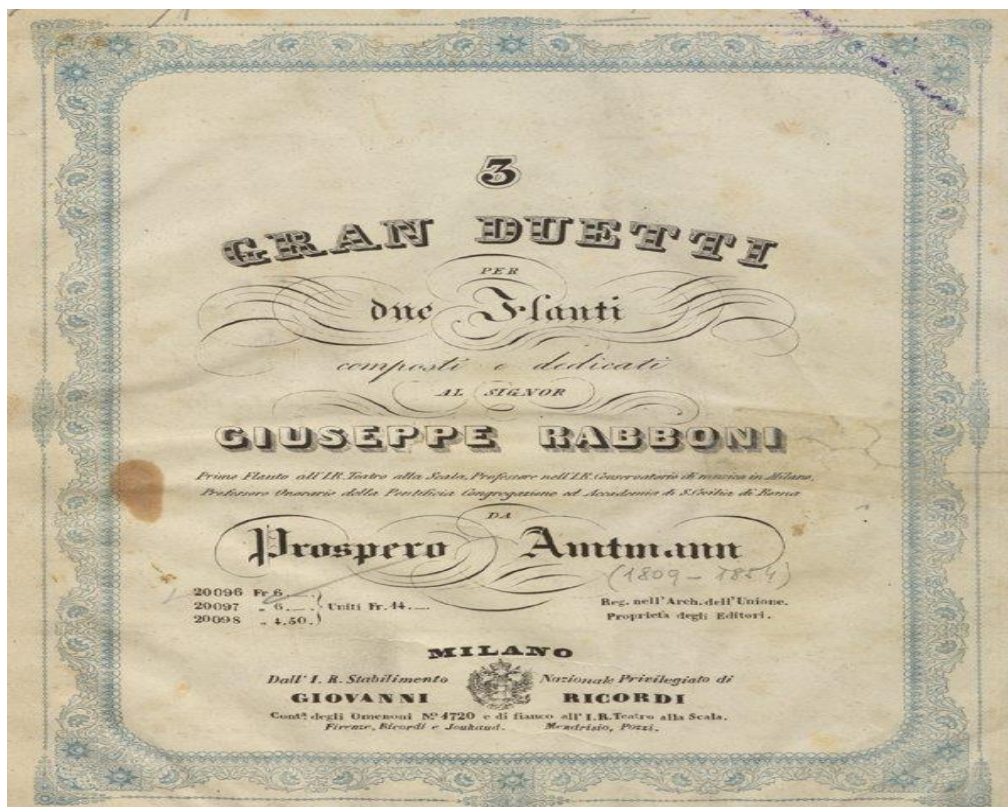
**Concert des Flöten-Virtuosen
Herrn Prosper Amtmann
zu Klagenfurt.**

Am verflossenen Dienstage, den 19. d. M., hatten wir den Genuß, den Flöten-Virtuosen, Herrn Prosper Amtmann, im hiesigen ständischen Theater zu hören. Herr Amtmann spielte in den Zwischenakten des Bauernfeld'schen Lustspieles: »Die Bekenntnisse«, eine Solo-Pièce und Variationen über die Romanze »An Aferis«, mit Orchester-Begleitung, — beide Stücke von seiner eigenen Composition.

Amtmann klagenfurti koncertje a Carinthia című újságban, 1841. október 23-án.

Talán a valamikor a maribori és gráci évek során keletkezett az a fuvoladuó-sorozat, amelyet Amtmann az olasz romantikus fuvolaiskola jelesének, Giuseppe Rabboninak (1800–1856) ajánlott, aki 1826-tól haláláig a milánói Scala elsőfuvolása volt. Mivel fuvoladuókról („Gran Duetti per due Flauti composti e dedicati al Signor Giuseppe Rabboni Primo Flauto all’ I. R. Teatro alla Scala”) van szó, akár még azt is vizionálhatjuk, hogy a két fuvolaművész valahol, valamikor együtt játszott.

Amtmann végső hazatérésének oka nem teljesen világos, de 1845-ben már Pécsen élt, magántanításból tartotta el családját, fuvola- és zongoraleckéket adott. Lehet, hogy kezdődő betegsége készítette erre a lépésre, de az is elképzelhető, hogy a reformkor légköre is közrejátszott elhatározásában. Zongoratanítványai közül többen is nevesíthetőek, de csak egyetlen fuvolás tanítványát ismerjük. Korchmáros Menyhért talán fontosabb növendék lehetett, mert a mester neki adta el egyik saját hangszerét.

A Giuseppe Rabboninak ajánlott duók címlapja

1846 októberében valószínűleg személyesen is találkozhatott Liszt Ferencel, aki Pécsen adott hangversenyt, de Dénes Gizella regényében a Liszttel folytatott levelezés és barátság az írói fantázia terméke. De tény, hogy Amtmann feldolgozta a Rákóczi-induló Souvenir de Fr. Liszt „Rákóczy” *Marché hongrois pour la flûte accompagné de piano* címmel. Ám az inspiráció kettős lehetett, hiszen az indulót nem csak Liszt által ismerhette, hanem bécsi tanárának apján, Nikolaus Schollon keresztül is, aki a művet először megjelentette.

Amtmann nem hagyta hidegen a reformkor szellemisége sem, amikor dalként, ének-zongora összeállításban feldolgozta Petőfi Sándor Nemzeti dal-ját, de az 1848-as forradalom eseményeiben nem vett részt. Utolsó fellépésére 1853 tavaszán került sor.

Amtmann Rákóczi-indulójának kezdő sorai.

Amtmann Prosper életútjából egyértelmű, hogy európai léptékű művésről van szó, csillaga Liszt Ferencsel egyidőben ragyogott fel. Virtuóz fuvolaművei megfeleltek kora ízlésének és nem maradtak el más virtuózok művei mellett, de kompozícióinak megjelentetése még várat magára. Műveiből eddig egyetlen lemezfelvétel látott napvilágot, amely Gyöngyössy Zoltán és Kemenes András négy kompozíciót szólaltatott meg.

Pécs színes művészeti élete és a városlakók zeneszeretete hosszú időre nyúlik vissza, elég csak arra gondolni, hogy már a 19. században egy fuvola és egy fagott művészt annyira tisztelt Pécs városa, hogy belvárosi köztéri obeliszket emelt tiszteletükre, hogy hosszú időn keresztül hirdessék a művészek jelentőségét a városban.

1866. november 4-én avatták fel „a sétány melletti téren” Amtmann Prosper fuvolaművész emlékművét.

A fuvolaművész emlékműve, alkotója a XIX. század legjobb pécsi kőfaragó-szobrásza Bartalits Mihály (1808-1879) -

Sellyén 2010.06.25-27. között rendeztek fuvolaversenyt Amtmann Prosper fuvolaművész emlékére születésének 200. éve tiszteletére (*emléktábla a Kiss Géza Magyar-Horvát Kétnyelvű Nemzetiségi Általános Iskola falán*) Szervezője Csutorás Jánosné az akkori Művelődési házunk vezetője volt, kinek egyik segítője Répásné Hegedűs Katalin ének tanár volt. A pénteki megnyitón Márta Nóra egyetemi hallgató Amtmann Prosper 160 éves fuvoláján játszott.

Források:

- https://library.hungaricana.hu/hu/view/DunantuliNaplo_1986_08/
- Czeloth-Csetényi Gyula: Egy elfeledett európai hírnő fuvolavirtuóz – Amtmann Prosper művészete
- csgyk.hu